

İSLAM DÜNYA GÖRÜŞÜNÜN MÜCERRED PRENSİPLERİ -1 "VOLONTARİZM"

İslam, ferdi iradeyi esas alır. Bu irade sebebiyle insanı mes'ul addeder. İslam, inançta kalp ile tasdiki, amelde ihlas ve samimiyeti, ahlakta da terbiye edilmiş bir iradeyi ister ve hedefler.

VOLONTARİZM, "gönüllü" manasına gelen; "**volunteer**" kelimesinden türetilmiştir.

Beşeri sistemlerde, gönüllülük esasına riayet edilmesi, irâdenin gözetilmesi ve ferdin tercih hakkına saygı duyulması son derece zayıftır.

Çünkü beşeri sistemlerin birçoğu ihtilâlcidir. İhtilâller ve darbeler güç kullanılarak idare merkezini ele geçirir ve sistem herkese - istesin veya istemesin- zorla tatbik edilir.

Faşizm, nasyonalizm gibi sistemler baskıyı başlı başına bir metot olarak benimser. Toplumun menfaati için ferdin iradesini hiçe sayar.

Kapitalizm, iradeyi ağır cezalarla yönlendirir. Örneğin hiç kimse gönüllü ve istekli bir şekilde vergi vermez.

Komünizm, toplumu önceleyip ferdi hiçe sayar. Hükümlerini ağır baskılar ve zulümlerle tatbik eder. Örneğin, ferdi mülkiyete müsaade etmez.

İslam'da ise hükümler can-u gönülden ve seve seve edâ edilir. Çünkü akli ve gönülden tatmin eder. Örneğin zekât verenin alana teşekkür edâsıyla ifâ ettiği bir ibadettir

Ancak İslam'da irade hürriyetine verilen değerden fık u fücur ehlinin istifade edilmesine izin verilmez! İman eden kişinin

- irâdesine yardımcı olunur;
- Ona nefsinin tezkiyenin ve ahlaki güzelleştirmenin yolları öğretilir.
- İslam'ın emir ve yasaklarının uygulanmasını kolaylaştırıcı tedbirler alınır.
- Kötülüğe giden yollar kapatılır.

Böylece, müptelâ olarak, irâde gösteremeyecek kişiler muhafaza edilmiş olur

Liberal sistemlerde de insan iradesine hürriyet tanınır. Fakat orada ölçüsüz ve hudutsuz olan hürriyet, adetâ günahların, sapkınlıkların emrine sunulmaktadır. Eşcinsellik vs gibi.. Hiçbir ictimâî tedbir almadan, her şeyi "gönüllülüğe" bırakmanın sonucu anarşidir !

İslam; bu derecede serbestlik ve sorumsuzluğu nefis ve şeytana hizmet edeceği için kabul etmez. İctimâî hayatta büyük günahların ulu orta işlenmesine de bu sebeple cezalar (ukubât) getirilmiştir ki, yine iradeler ahireti uzak görerek "sonra tevbe ederim!" düşüncesine kapılarak hataya düşmesin..

Günümüzde "gönüllülük" deyince yapsan da olur, yapmasan da olur tarzında bir serbestlik akla gelmektedir.

Hâlbuki İslam'da her şeyin "gönülden" yani "kalpten" beklenmesi keyfiyet arz etmesi içindir. İçten ve gönülden gelen muhabbetli bir sadâkat, hariçten icbar ve ikrahla gerçekleşen zoraki bir itaatten daha kıymetlidir.

Yani Cenab-ı Hakk, kullarının kendi iradeleriye taat ve teslimiyetlerini arzulamaktadır.

BEŞERİ İRADENİN MAHİYETİ VE HUDUTLARI

Bir akaid kâidesidir;

"Teklifin şartı, me'mûrun-bih'in kudretidir. Aksi halde teklif-i mâ lâ yutak olur"

Yani Cenab-ı Hakk'ın kullarını emir ve yasaklardan mes'ul saymasının şartı, onların bu vazifeyi yerine getirebilecek kudrette olmalarıdır.

Mesela Cenab-ı Hak bize 25 kg kaldıracabilecek güç vermişse, daha azını kaldırdığımızda aradaki farktan mes'ul oluruz. Buna mukâbil Rabbimiz bizden gücümüzü aşacağı için 30 kg kaldırmamızı istemez.

"Allah hiçbir kimseyi güç yetiremeyeceği bir şekilde mükellef tutmaz."
Bakara, 286

İnsanın kaderinde, mükellefiyetlerini kolaylaştırıcı ilahi yardımlar nasip olmuşsa, bu nimetlere şükredip etmediği hususunda da ahirette hesaba çekilecektir. Mükellefiyetini zorlaştırıcı şartlara maruz kalmışsa da, bunlar uhrevi hesapta kulun lehine olarak dikkate alınacaktır.

Dolayısıyla kulların dünyevi imtihan şartlarında eşitlik yoktur. Fakat uhrevi hesapta, nimet ve mahrumiyetlerin dikkate alınmasıyla gerçekleşen bir **adalet** vardır.

Namazın ve orucun vakitlerini biliriz. Zekatın nisabı mâlumdur. Fakat İslam'da hizmet, cihad ve tebliğ gibi vazifelerde ise "ucu açık" bir emir mevzubahistir. **MANEVİ NİMET VE İMKANLARIN NİSABI BELLİ DEĞİLDİR!**

Bu sebeple "Allah tâkatin üstünü istemez, fakat tâkati ister" hakikatini idrak ederek, mü'minin iradesini sonuna kadar kullanması ve tâkatin hudutlarını zorlaması gerekir.

BEŞERÎ İRADE ÜZERİNDEKİ MUHTEMEL MÜESSİRLER

İnsan iradesi üzerinde;

- Biyolojik verâset (genetik hususiyetler)
- Sosyolojik veâset (aile terbiyesi, çevresel tesirler)
- Yaşadığı coğrafya ve iklim
- Yediği gıdalar
- Beraberinde bulunduğu arkadaşlar
- Aldığı eğitimin tesiri vardır.

Bunlardan kendi iradesi dışında olanlar kaderî bir hadisedir ve ilahi adaletin bu tesirleri kulun lehine değerlendirmeye katacağını bilmek gerekir.

Ancak kişinin kendi iradesi içerisinde bulunan hususlarda mes'uliyeti vardır. Yani kişi; helal yemeli, salih arkadaşlarla beraber olmalı, küfür ve isyan çevrelerinden uzak durmalıdır.

KADER SIRRI

Kişinin kendi iradesi dışında olduğu halde, iradesine tesir eden hususlar, kaderin sahasına girer.

Bu hususlar iradeyi;

Hayra yönlendiren, müsbet tesirler ise; kişi bunlara nimet olarak görmeli ve Allah'a şükretmelidir.

Menfî tesirler ise kişi bu hususta C.Hak'ın takdirine razı olmaya çalışmalıdır. Bunları şerre gitmenin mazereti olarak görmemelidir.

Birtakım filozoflar, bazı insanların biyolojik olarak, fitraten suçlu doğduklarını iddia ederler. Genler, beyin yapısı ve benzeri sebeplerle bu kişilerin iradelerini terbiye etmelerinin mümkün olmadığını ileri sürerler.

Bu doğru değildir. Çünkü yanlış yoldan dönen, hatasından pişman olup hâlini ıslah eden pek çok insan mevcuttur. Şayet insandaki birtakım menfî hususiyetleri değişebilmesi mümkün olmasaydı lügatlerde "terbiye" diye bir kelime olmazdı.

İmam Gazâli Hazretleri şöyle buyurur; "İnsan bal mumu gibidir. Terbiye ile ona -müsbet veya menfi- istenilen şekil verilebilir.